

Байрачна Валентина Валеріївна
викладач кафедри загальноправових
дисциплін Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВПЛИВ НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ НА РІВЕНЬ ЗЛОЧИННОСТІ

Для України питання міграції не втрачають своєї актуальності, адже, з одного боку, громадяни України часто виїжджають до економічно більш стабільних країн Європи з метою отримання освіти та/або більш оплачуваної роботи, з другого – України збільшується потік мігрантів з менш розвинених країн Азії, Близького і Середнього Сходу, які як працівники переважно мають низький рівень кваліфікації.

Особливе занепокоєння викликає нелегальна міграція. Збільшення рівня нелегальної міграції є потенційною загрозою національній безпеці багатьох країн Європи, у тому числі й України. Увага держави до проблем нелегальної міграції є необхідною для зміцнення національної безпеки.

На думку В. Левковського, міжнародні міграційні процеси є невід'ємною складовою сучасного суспільства. Використання праці мігрантів з інших держав часто відіграє важливу роль в економіці країни [4, с. 91]. Проте не слід забувати про те, що під час переміщення людей між державами можуть мати місце порушення норм міжнародного та внутрішньодержавного права відповідних країн, наприклад в'їзд особи на територію України без офіційного дозволу на це, тобто без візи.

Україна має вигідне територіально-географічне розташування. Враховуючи цю обставину, а також недосконалість законодавчої бази та невиконання закону, В. Никифорова та О. Бережна зазначають, що на практиці Україна перетворюється на транзитний пункт на шляху до Європи. Сьогодні існують розвинені канали нелегальної міграції, як правило, це угруповання, які спеціалізуються на різних напрямках переправлення нелегальних мігрантів. Ці угруповання також мають побічне джерело прибутку, за деякими напрямками разом з мігрантами перевозиться контрабанда [5, с. 216]. Як порушення загальнообов'язкових правил у сфері міграції розглядає нелегальну міграцію А. Ковальчук [3, с. 63]. Звичайно, що така діяльність є, по-перше, матеріально вигідною; по-друге, призводить до збільшення рівня злочинності в країні. Офіційна статистика не в змозі відобразити реальні фактичні дані з окресленої проблеми.

У свою чергу, Л. Капітанчук звертає увагу на те, що нелегальній міграції притаманні ознаки як виду організованої злочинної діяльності, а саме: протиправність, організованість, конспірація, спеціалізація, вдосконалення, інформаційне забезпечення. Згідно з оцінками експертів, за прибутковістю не-

легальна міграція посідає третє місце після незаконного обігу зброї та наркотиків. Протиправність як ознака злочинної діяльності відрізняє її від інших видів людської діяльності. Організованість нелегальної міграції полягає у тому, що близько 90 % мігрантів переправляються під «патронатом» організованих злочинних формувань. Конспірація при переправленні нелегальних мігрантів через державний кордон використовується на всіх етапах цієї злочинної діяльності: підготовці, вчиненні та прихованні слідів злочину. Щодо спеціалізації, то нелегальній міграції притаманний розподіл ролей – на організаторів, переправників, пособників. Ознака вдосконалення діяльності або постійного поновлення її засобів і методів припускає не тільки використання науково-технічних досягнень, а й сам підхід до здійснення діяльності – пристосування до нових умов, пошук нових сфер «прикладення сил». Інформаційне забезпечення здійснення нелегальної міграції, як й інших видів злочинної діяльності, полягає у закономірному взаємозв'язку цілей, що плануються, з обсягом і якістю даних, які ефективніше дозволяють вчиняти злочини [2, с. 307-308]. Нелегальна міграція, як і будь-який вид організованої злочинної діяльності, тісно пов'язана з іншими видами транскордонної злочинної діяльності, наприклад контрабандою наркотичних засобів і психотропних речовин, торгівлею людьми, незаконним обігом зброї, тероризмом тощо.

Враховуючи зазначене, слід приділити увагу міграційній політиці України. Так, І. Індиченко до основних завдань міграційної політики відносить: здійснення управління міграційними процесами, враховуючи національні інтереси; захист прав іноземців та осіб без громадянства; здійснення контролю державою за використанням іноземної робочої сили з метою захисту національного ринку праці; забезпечення соціального захисту громадян України, які працюють за межами своєї держави; розвиток міжнародного співробітництва у сфері міграції [1, с. 51]. Зважаючи на те, що наша держава перетворилася на експортера робочої сили і територію транзитного переміщення іноземних мігрантів, достатньо важливою є проблема формування й розвитку міграційної політики України та виконання зазначених завдань.

Отже, під незаконною міграцією розуміємо одну з форм територіального переміщення людей, особливість якої полягає у порушенні в процесі такого переміщення чи перебування мігрантів (іноземців та/або осіб без громадянства) у державі, яка їх приймає, норм міжнародного права та/або внутрішньодержавного права відповідних країн. Реалії сьогодення, а також дестабілізуючий вплив нелегальної міграції на ситуацію в державі обумовлюють необхідність у комплексному дослідженні проблемних питань міграційних процесів та удосконаленні державної міграційної політики.

1. Індиченко І. В. Міграційна політика України як складник зовнішньоекономічної стратегії: національний і міжнародний аспекти / І. В. Індиченко // Сучасні питання економіки і права. – 2011. – Вип. 2. – С. 50-56.

2. Капітанчук Л. Ю. Окремі питання розслідування порушень державного кордону України за участю нелегальних мігрантів / Л. Ю. Капітанчук // Університетські наукові

записки. – 2009. – № 1. – С. 306-312.

3. Ковальчук А. Ю. Визначення правового статусу мігранта в сучасному українському законодавстві / А. Ю. Ковальчук // Наше право. – 2015. – № 2. – С. 60-64.

4. Левковський В. Ф. Нелегальна міграція – загроза національній безпеці України / В. Ф. Левковський // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2007. – Вип. 16. – С. 89-98.

5. Никифорова В. Г. Нелегальна міграція в Україні: проблеми та шляхи скорочення / В. Г. Никифорова, О. Ю. Бережна // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – Вип. 2 (53). – С. 213-217.

Басалик Сергій Анатолійович
старший викладач кафедри спеціальних
дисциплін Національної академії
Державної прикордонної служби України
ім. Богдана Хмельницького
(м. Хмельницький)

ЩОДО ДЕЯКИХ АСПЕКТІВ ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ, ПОВ'ЯЗАНИЙ З ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ

Однією з основних функцій та завдань Державної прикордонної служби України поряд з забезпеченням недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні є участь у боротьбі з організованою злочинністю та протидія незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів, що закріплено положеннями ст. 1 «Завдання Державної прикордонної служби України» та ст. 2 «Основні функції Державної прикордонної служби України» Закону України «Про Державну прикордонну службу України».

Так, до компетенції оперативно-розшукових підрозділів Державної прикордонної служби України належать статті Кримінального кодексу України: ст. 332 «Незаконне переправлення осіб через державний кордон України», ст. 149 «Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини» та, в деяких випадках, злочинні дії, які вчиняються на державному кордоні, мають склад злочину обох вищезазначених статей Кримінального кодексу України.

При потребі організатори каналів торгівлі людьми переправляють жертв торгівлі людьми незаконно через державний кордон України, тобто поза встановлених пунктів пропуску, або через так званий «зелений» кордон, або в пунктах пропуску з використанням підроблених паспортних документів жертв торгівлі людьми або з уникненням прикордонного контролю, тобто з використанням заздалегідь підготовлених схованок, конструктивних особливостей автомобільного, залізничного транспорту тощо.

Основними причинами, які штовхають організаторів каналів торгівлі людьми незаконно переправляти своїх жертв через державний кордон Украй-